

112

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

VALENTINA JURAVLIOVA

EXPERIENȚA 768 + ... ∞

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

VALENTINA JURAVLIOVA

EXPERIENȚA 768 + ... ∞

•

ARKADII și BORIS STRUGAȚKI

ACUPUNCTURA NEUTRINICĂ

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
112

Dragi cititori,

Vă rugăm să ne scrieţi impresiile şi observaţiile dv. critice cu privire la aceste povestiri şi la prezentarea lui grafică.

Adresa noastră este: Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" a revistei „Ştiinţă şi tehnică", Casa Scînteii. Piaţa Scînteii nr. 1, raionul I. V. Stalin, Bucureşti.

MANUSCRISELE NEPUBLICATE
NU SE ÎNAPOIAZĂ

★

MANUSCRISELE NEDACTILOGRAFIATE
NU SE IAU ÎN CONSIDERAŢIE

Coperta desen: DUMITRU IONESCU

EXPERIENȚA 768 + ... ∞

„Trebuie să fiți de acord că patru ani fără concediu — asta este prea de tot!" Așa i-am și spus șefului direcției geologice la terminarea prelucrării materialelor expediției noastre. Șeful oftă, totuși iscăli cererea întinsă de mine.

Chiar în dimineața următoare pornii în căutarea unei vile. Ocupația aceasta se dovedi a fi destul de plictisitoare. Abia în ziua a treia de căutare văzui ceea ce îmi doream: un cottage nu prea mare, cu un etaj, în mijlocul unui crîng de arțari. Curat, proaspăt văruit și elegant, fără să vrei îți atrăgea atenția.

Spre regretul meu, însă, vila nu făcea impresia unei case nelocuite. Prin geamul deschis al parterului se zărea o femeie în vîrstă pregătind prînzul. Undeva, în apropiere, o voce bărbătească număra: „șaptezeci și șase... șaptezeci și șapte... șaptezeci și opt..."

— Iți place?

Această întrebare neașteptată mă făcu să tresar. Mă întorsei. In fața mea stătea un bărbat de vreo 40 de ani, neobișnuit de înalt. Întreaga-i îmbrăcăminte se compunea din niște pantalonași cafenii și un tricou alb. Capu-i ras strălucea în soare. Ochii, de după sticlele groase ale ochelarilor de baga, mă priveau cu atenție, cîntărindu-mă parcă. În mîini, necunoscutul ținea o frînghie, o coardă de sărit.

Răspunsei că-mi place.

— Vila e minunată, zise el. Dar pentru mine singur e cam scumpă. Vrei s-o închiriem împreună? Parterul va fi comun, etajul pe jumătate. Da? Ai în vedere — pensiune completă. Am s-o avertizez pe Daria Maksimova. Totul va costa... Și numi o sumă cu totul neinsemnată. Trach! spuse apoi necunoscutul.

— Iertați-mă, pronunțai eu cu nehotărîre, dar in ce sens „trach"?

— In sens direct, rîse necunoscutul. Asta-i numele meu. Nikolai Andreevici Trach. Cu Bach toți s-au obișnuit, dar Trach pare oarecum ciudat.

Tăcurăm. Trach plănuia ceva:

— Uite ce, zise el, în sfîrşit, acum du-te după bagaj. Executarea!

Către seară, totul era aranjat. Trach îmi arătă camera — ea întrecea toate aşteptările mele. Pereţii, în vopsea deschisă, străluceau.

Deasupra patului atîrna reproducerea după tabloul lui Aivazovski „Bricul «Mercur»". Şi aceasta îmi plăcu. Eram încîntat la gîndul că, trezindu-mă, voi vedea marea, corăbioara gingaşă, norii plutind undeva în depărtare...

Seara, Trach şi cu mine jucarăm domino. La ora 11 m-am dus la culcare.

— Noapte bună, îmi ură Trach la despărţire. Să ţii minte ceea ce ai să visezi. Se zice că ceea ce visezi la loc nou se realizează.

Mă dezbrăcai şi adormii de îndată ce mă întinsei în pat. Şi iată că avui un vis uimitor.

Visul începu dintr-o dată, ţîşni pe neaşteptate din străfundurile negre ale somnului. Niciodată n-am mai avut un vis atît de real. Părea că însăşi viaţa răzbătuse în vis.

...Volga şerpuieşte ca o cărăruie argintată de lună. Pe un versant abrupt se întinde un oraş ca un amfiteatru. Se aude o melodie cunoscută. O ghirlandă aurie de lumini se reflectă în apa întunecată... oraşul Gorki... Un şlep uriaş este tras într-un depozit de beton. Apa se goleşte repede şi corpul şlepului se depune pe nişte enorme inele de oţel. Ele se răsucesc... pare că şlepul va cădea — aş vrea să strig... Însă inelele susţin solid enormul corp negru. Şlepul e răsturnat, şi din chepengurile deschise se revarsă în jgheaburi un fluviu de grăunţe... aproape, mai aproape... acum mă va acoperi... ţip şi mă trezesc.

— Oho! exclamă Trach privindu-mă cu atenţie, cînd apărui la dejun... Pun rămăşag că ai visat ceva uimitor.

În cîteva cuvinte i-am povestit visul.

— Eh, Konstantin Petrovici! Trach mă ameninţă cu degetul. Glumeşti: Volga, mai cred, oraşul Gorki, cred. Dar şlepul răsturnat — asta-i prea de tot! Dumneata ai citit ceva asemănător în „Revista de economie industrială". Recunoşti?

— Dar de vreo cîteva luni nici măcar n-am văzut revista asta!

Clătinînd din cap cu neîncredere, Trach ieşi pe verandă şi aduse un vraf de ziare vechi.

— Dar asta ce-i? întrebă el deschizînd un ziar.

Mă uitai şi, pe cuvînt de onoare, mi s-a făcut rău. Pe pagina patru, la rubrica „Tehnica viitorului", era publicat un articol despre gigantele răsturnătoare de şlepuri, proiectate pentru portul fluvial din Gorki.

— Mărturiseşte că ai glumit, zise Trach. Filmele pot fi documentare, dar nu şi visele.

Nu ştiu de ce, dar nu prea voiam să cad de acord şi-i povestii lui Trach cum odată visasem că mi-a căzut un dinte. Peste o săptămînă, dintele a început, într-adevăr, să mă doară şi a trebuit să mă adresez unui dentist.

— Grozavă minune! strîmbă din nas Trach dispreţuitor. Aceasta se explică foarte simplu. În timpul zilei, d-ta eşti ocupat cu o mie şi una de treburi şi n-ai cînd să mai dai atenţie semnalelor trimise de organism — mai ales dacă aceste semnale sînt slabe. Noaptea însă este altceva. Organul bolnav continuă să trimită spre creier impulsuri de excitare care nu mai sînt estompate de impresiile mai puternice venite de la organele exterioare de simţuri. În acest fel sînt produse şi visurile corespunzătoare. Konrad Gesner[1], naturalistul german, a descris un caz asemănător: un om a visat că un şarpe l-a muşcat de piept, iar peste două zile, într-adevăr, la piept i-a apărut o ulceraţie.

— Cum să-mi explic atunci visul meu? îl întrerupsei eu.

— Foarte simplu. L-ai scornit...

Ridicai din umeri.

— Ce faci astăzi? întrebă Trach, schimbînd pe neaşteptate tema discuţiei.

— Mă duc la rîu.

— Eu voi sări coarda. Cu bine!

Trebuie să recunosc că Trach mă uimea. Nu-l înţelegeam. Cine era? Cu ce se ocupa? La ce-i folosea coarda?

Toată ziua mi-am petrecut-o pe malul rîului, aşa că seara, fiind obosit, am adormit adînc. Dimineaţa însă mă trezii ca la un semn. Am reuşit să văd că erau orele şapte, şi deindată iar mă cufundai în somn.

...Visul apăru din întuneric şi cîteva clipe îl zării ca printr-un văl cenuşiu. Apoi se contură marginea unui disc solar şi recunoscui marea, munţii acoperiţi de brazi şi fagi.

O voce îmi şopti: „Tu vezi acum răsăritul soarelui din vîrful muntelui Ai-Petri".

Vasăzică aceasta este coasta de sud a Crimeei! Priveam cu nesaţ viile, parcurile, grădinile, clădirile albe ale sanatoriilor...

Imaginea se schimbă. Acum mă înconjurau umbra întunecată a coniferelor, mimozele pufoase, coroanele în evantai ale palmierilor, căciulile tunse ale dafinilor. Printre tufişurile verzi se zărea conturul cunoscut al clădirilor albe — înţelesei, era Ialta. Imediat, însă, o forţă nevăzută mă smulse, provocîndu-mi senzaţia de zbor, şi mă trase undeva în înălţimi. Ialta rămase departe, jos, şi eu văzui de o parte a ei Livadia, Oreanda, Mishor, Alupka, Simeiz, iar de altă parte Gurzuf, Aluşta, Sudak. Parcă mă coboram şi din nou mă înălţam.

[1] Konrad Gesner — naturalist şi filolog (1516—1565).

Prin fața mea treceau imaginile unor locuri cunoscute. De pe străzile Gurzufului admirai muntele Ursul, la Sudak vizitai ruinile medievalei cetăți genoveze... , iar visul continua și forța lui misterioasă mă purta deasupra malului crimeean... Apoi, totul dispăru. Vedeam numai salcimul înflorit, mă scăldam în marea petalelor albe, respirînd parfumul lor dulceag...

Trezindu-mă, nu mi-a dat imediat prin gînd să mă uit la ceas, iar cînd mă uitai era șapte și douăzeci de minute. Voioșia și buna dispoziție simțite în ultimele clipe ale visului s-au menținut toată ziua.

Trach mă întîmpină cu o întrebare :

— Ei, ce vis va trebui să-ți tălmăcesc astăzi ?

Îi răspunsei scurt :

— Crimeea.

El hohoti zgomotos, gesticulînd cu mîinile-i lungi.

— Știi că te pricepi să te aranjezi ! Așa vis... lux ! Hai, să te aud!

Îmi începui narațiunea, străduindu-mă să vorbesc pe un ton vesel, indiferent. Trach mă întrerupse fără menajamente.

— Totul e clar. Ai fost probabil în Crimeea și iată că ai visat-o.

Într-adevăr vizitasem Ialta, Gurzuf și Alușta, dar nu avusesem ocazia să văd Sudakul și munții Karadagask. Cînd i-am spus lui Trach, el dădu din umeri :

— Ai fi putut să-i vezi la cinematograf, în sfîrșit, chiar în vreo fotografie.

Era într-adevăr o idee rezonabilă. Totuși îl contrazisei fără prea multă convingere :

— Nu prea îmi amintesc de așa ceva.

— Prostii ! răspunse Trach nu prea politicos. Ai uitat pur și simplu. Știi, cîndva s-a întîmplat ceva asemănător... Savantul francez Delage[2] a visat că în casa lui, pe scară, în locul unui ornament — un glob de sticlă — a fost pus altul — un con de brad din aramă. Trezindu-se, descoperi, într-adevăr, în dreptul scării conul de aramă. Vreo minune ? De loc. Ornamentul fusese schimbat înainte cu trei zile, însă Delage, fiind ocupat cu gîndurile sale, nu a dat acestui fapt nici o atenție. Numai văzul — și el lucrează automat — a transmis creierului această nouă imagine. În timpul somnului, imaginea a ieșit la suprafață. Așa și la dumneata : undeva, totuși ai văzut munții Karadagask. Controversa este inutilă.

— Spune-mi, îl întrebai eu, dumneata nu visezi niciodată ?

Figura lui Trach exprimă oroare :

— Eu ? Nu pot să sufăr somnul ! Dormim 8 ore din 24 și asta este o treime din viață ! Douăzeci de ani din șaizeci ! Omenirea e

[2] Yves Delage — zoolog și biolog francez (1854—1920).

condamnată să-şi petreacă o treime din viaţă în inconştienţă, dormind. Pe pămînt trăiesc mai mult de două miliarde de oameni şi fiecare din ei doarme în medie opt ore, şaisprezece miliarde de ore-om în numai douăzeci şi patru de ore... Chiar cele mai furibunde epidemii, cele mai îngrozitoare maladii îl costă pe om de o sută şi de o mie de ori mai ieftin... Omul poate trăi o lună fără mîncare, zece zile — fără apă şi numai cinci zile fără să doarmă. Acela care va micşora norma de somn măcar cu o oră va aduce oamenilor un imens serviciu...

Toată ziua aceea mă urmări gîndul la discuţia avută. Curiosul meu vecin însă, cu tot dispreţul lui pentru somn, dormea aproape toată ziua. Somnul şi săritul pe coardă păreau a fi singurele ocupaţii „recunoscute" de Trach. După micul dejun se închidea în odaia sa şi, prin geamul deschis, răsuna pînă departe sforăitul său puternic. De la 12 la 4 d.a., Trach sărea coarda. Terminîndu-şi prînzul, se culca din nou şi niciodată nu reapărea înainte de ora şapte seara. Spre uimirea mea, însă, Trach n-avea niciodată o mutră somnoroasă, deşi dormea nu mai puţin de 14 ore din 24.

În seara aceasta, Trach mă întrebă:

— Ce-ai vrea să visezi în noaptea asta?

I-am răspuns primul lucru ce mi-a trecut prin minte:

— Insulele Haway!

El rămase puţin pe gînduri, apoi spuse:

— Bine, am luat comanda.

Am rîs amîndoi.

De data aceasta, visul veni mai devreme decît de obicei. Senin, ca şi cînd n-ar fi fost nimic neobişnuit, priveam „insulele primăverii veşnice"... valuri line se înalţă într-un ritm cadenţat. Stelele strălucesc, imaginea lor aleargă pe faţa tremurătoare a oceanului şi se stinge în valurile spumoase aruncate de corpul corăbiei. În faţă zăresc înălţimea vulcanică a celei mai întinse insule a arhipelagului Haway. Mai departe, în lumina ceţoasă a amurgului, o altă insulă se conturează abia vizibil — este Mauy... Mă uit, şi din întuneric apare încă o insulă pe care o recunosc după descrierea lui Jack London. Este insula leproşilor — Molokay.

Noaptea înaintează. La dreapta se zăresc siluetele întunecate ale corăbiilor. Ghicesc — sîntem gata să ancorăm la Honolulu.

Dintr-o dată se luminează de ziuă. Pe mal, la doi paşi, un turn. Un glas al nu ştiu cui îmi şopteşte:

„Este farul «Aloe», cunoscut marinarilor din toate ţările."

Un drum întortocheat şi îngust ca o împletitură dantelată urcă cu încăpăţînare. Urcat pe versantul unui munte, văd insula Oahu. Conturul ei este dublu accentuat — o dată de linia albă a fluxului, a doua oară de lanţul înalţilor palmieri de cocos... O secundă totul rămîne în nemişcare, apoi marea, nu ştiu de ce, devine galbenă, mi

se pare că mă aflu într-o oază..., iar împrejur — pustiul nemărginit. Mă întorc spre partea unde hotarul alb-verde al insulei este întrerupt de clădirile enorme ale hotelurilor, ale băncilor, ale companiilor de navigație... Honolulu... Dar iată și colibele mizere în care locuiesc canachii... Ca și cînd mi-ar fi auzit gîndurile, forța nevăzută mă transportă într-un muzeu — ultimul refugiu al culturii în dispariție a canachilor. Privirea mi se plimbă de la un obiect la altul — bărci indigene, arme, vase, podoabe — și se oprește pe o scîndură masivă, lustruită, cu marginile rotunjite. Lumina se stinge, și, prin întuneric, se poate citi inscripția în limba engleză: „Scîndura plutitoare a conducătorului havaian Paly. Confecționată din copacul uiliuili. Lungimea 14 picioare [3], 6 țoli [4], lățimea 20 de țoli, grosimea $5^3/_4$ țoli. Greutatea — 148 de pfunzi [5] englezi". Din nou, totul este acoperit de beznă; din nou apare inscripția... Cineva mă trage de mînă... eu însă continui să privesc cifrele atît de clare...

— Hai odată, scoală-te!

Cu greutate am deschis ochii. Lîngă mine ședea Trach, emoționat și oarecum agitat.

— Ai văzut scîndura? mai că nu țipă el.

— Scîndura?

Dădui din cap mașinal.

— Ce era scris pe ea?

— Scîndura de plutit a conducător... conducătorului...

— Paly, continuă Trach nerăbdător.

— Da, Paly... Și copacul... era făcută din copacul uili... uiliuili.

— Minunat! Trach țopăi pe loc. Dimensiunile! Ce dimensiuni avea?

— Lungimea 14 pfunzi...

— O!

Pe fața lui Trach se citea o sinceră satisfacție.

— Mai departe, mai departe!

Incercam să-mi amintesc, dar cifrele îmi scăpau. Se părea că, uite, acum mi le voi aminti..., dar nu...

Fața lui Trach exprima cînd bucurie, cînd tristețe.

— Nu, nu pot, recunoscui eu.

Abia acum îmi trecu prin minte o întrebare perfect legitimă: de unde știe Trach ceea ce am visat eu?

— Ascultă, Nikolai Andreevici, zisei, trezindu-mă de-a binelea, cum de mi-ai ghicit visul? Ce înseamnă năzdrăvănia asta? Sau... e hipnoză? Da? Hipnoză?

El își scoase, nu știu de ce, ochelarii, îi puse din nou și mă privi cu atenție:

---

[3] 1 picior engl. = 0,3048 m.
[4] 1 țol = 25,3999 mm.
[5] 1 pfunt, sau 1 livră = cca. 0,453 kg.

— Sălbaticule!

Îi răspunsei, ascunzîndu-mi enervarea:

— Ar fi foarte bine dacă ai explica mai precis această idee valoroasă.

— Îți voi explica.

Oftă, mormăi ceva, apoi începu cu o voce ciudat de indiferentă.

— Casa în care te găsești nu este o vilă, ci un laborator, o filială a Institutului de fiziologie experimentală. Eu sînt șeful acestui laborator. Scopul principal al cercetărilor mele îl formează problema somnului. Pînă acum, din păcate, am făcut experiențe cu oameni care își dădeau asentimentul și deci știau despre ce este vorba. Lucrul acesta a avut efecte negative asupra rezultatelor experiențelor, împiedica obiectivitatea cercetărilor. Tocmai de aceea, cînd am observat că-ți place vila te-am invitat aici. Experiențele sînt complet inofensive, și de aceea, călcînd uzanțele, m-am hotărît să le fac cu dumneata, fără a-ți cere în prealabil asentimentul. Spre regretul meu, însă, experiența n-a avut succesul scontat: dumneata ai uitat imediat cunoștințele transmise...

Torentul acestor noutăți m-a făcut pur și simplu să-mi pierd cumpătul. Am bolborosit ceva fără nici o legătură. Trach însă mă avertiză ridicînd mîna:

— Nu mă întrerupe. Deocamdată ascultă... Am început activitatea de la încercările de a reduce durata medie a somnului. Patru ani de muncă mi-au demonstrat că mersesem pe un drum greșit. La nivelul actual al cunoștințelor noastre într-ale fiziologiei nu ne e permis să ne gîndim la mijloace efective de reducere a somnului. Atunci am ales o altă cale. Dormim deci 8 ore din 24, dar nu dormim tot acest timp la fel de adînc. Adormim treptat și ne trezim treptat. În timpul nopții, de multe ori somnul se întrerupe. Cu alte cuvinte, coeficientul de folosire a somnului nu întrece în medie 83%. M-am gîndit deci că oamenii trebuie să doarmă, cum se zice „din toate puterile", fără intermitențe.

— Prafuri pentru dormit? întrebai eu.

— Aiurea! îmi taie vorba Trach. Folosirea sistematică a soporificelor este extrem de vătămătoare. Cîștigînd într-o direcție, omul pierde în alta. Eu am ales alt mijloc — electrosomnul.

— Electro... somn!?

— Da. Încă în secolul trecut s-a stabilit că impulsurile de scurtă durată ale unui curent continuu au calitatea, bineînțeles în anumite condiții, să provoace la animale o stare de amorțeală apropiată somnului. Am construit un generator care produce 103 impulsuri electrice pe secundă. Declanșîndu-le printr-un conductor electric asupra pleoapelor și cefei, omul se va cufunda după cîteva minute într-un somn

adînc. Însă aceasta nu reduce norma de somn. Chiar dacă, de exemplu, în timpul zilei, omul adoarme două ore prin electrosomn, noaptea el tot își va dormi cele opt ore. Somnul obişnuit şi „electrosomnul" au un mecanism complet diferit unul de altul. Ai ţigări?

Îi întinsei cutia cu ţigări. Trach îşi aprinse una, trase de cîteva ori adînc, tuşi.

— Iată că şi următorii trei ani au fost la fel de infructuoşi, continuă el. Ultimul model al aparatului meu lucra fără conductor electric, trimiţînd impulsuri la o distanţă de trei metri. Dar nu înaintasem nici măcar cu un pas spre scopul meu de bază... Şapte ani — şi nici o rază de succes. Mai rău, nici nu ştiam ce să fac mai departe. Trecu încă un an, pînă cînd să descopăr drumul adevărat. Deci durata somnului nu se poate reduce — trebuie să mă împac cu această idee. Totuşi somnul poate fi folosit dacă vom învăţa să dirijăm visele.

— Vrei să spui...

— Da, da! Asta chiar vreau să spun, mă întrerupse Trach. Visele trebuie să devină conştiente, coerente şi dirijate.

— Dirijate?

— Da, da! Ţi se pare curios? Dar te-ai convins pe propria-ţi piele. Uite, am să-ţi arăt ceva.

Se ridică pe vîrfuri şi, cu uşurinţă, luă de pe perete tabloul lui Aivazovski. Nu mică mi-a fost uimirea descoperind sub tablou un orificiu de formă pătrată în care se vedea un tub al nu ştiu cărui aparat, ca o ţeavă de mitralieră în ambrazura unei cazemate.

— De aici se proiectau visele dumitale, spuse Trach arătîndu-mi orificiul.

— Seamănă cu un... aparat cinematografic.

— Just! reluă Trach. Este chiar un aparat de filmat. Se deosebeşte doar prin viteză: Nu douăzeci şi patru de cadre pe secundă, ci cinci sute. Imaginea se transformă într-o serie de semnale electrice extrem de repezi. Aceste semnale pătrund în partea centrală a aparatului, în generatorul neuronic. Aici, frecvenţa şi forma oscilaţiilor electrice se schimbă astfel încît devin asemănătoare impulsurilor din ţesuturile noastre nervoase. Aceste impulsuri se transmit antenei directoare a emiţătorului. E simplu, nu?

...Toată ziua am stat în cameră. În geamuri băteau cu zgomot stropii oblici de ploaie. Un vînt năprasnic îndoia crengile copacilor, smulgea frunzele...

Gîndurile mi se încîlceau, atenţia îmi sărea de la un obiect la altul, treptat se accentua o durere de cap. În cele din urmă îmi zisei: „Eh, prietene, ai dat de o idee aiurită a unui om care nu prea e în toate minţile. Gîndeşte-te şi combate logic această idee!"

Evident, Trach mă aştepta. Cînd am intrat în camera lui nu s-a arătat mirat şi, liniştit, îmi indică un fotoliu.

— Spune-mi, te rog, Nikolai Andreevici, întrebai eu, în cele din urmă, visele nu apar sub acțiunea unor motive exterioare oarecare?

— Ce motive exterioare!? Visele sînt rezultatul activității, în anumite condiții, a creierului. Fără îndoială că în vis vedem numai ceea ce am văzut cîndva în stare conștientă. Cum spune Secenov, visul este o combinație arbitrară a impresiilor existente. Am întrebat și pe orbi. Ei văd în vis acele obiecte și pe acei oameni pe care i-au cunoscut înainte de a-și pierde vederea. Iar orbii din naștere nu văd, ci aud în vis, recunosc oamenii după voce...

Trach vorbea cu pasiune, gesticulînd din miini ca de obicei. Se ivise momentul să-i întind o capcană. Pe un ton cît se poate de naiv îl întrebai:

— În cazul acesta, care este folosul ce-l poate aduce dirijarea viselor? Doar omul poate visa numai ceea ce cîndva a văzut. Deci, ceva nou nu mai poate visa. Și dacă este așa înseamnă că nici vorbă nu poate fi de vreun folos.

Spre uimirea mea, Trach izbucni în rîs:

— Eh, Konstantin Petrovici, dumneata repeți ceea ce am auzit de nenumărate ori. Dar dumneata greșești ca și ceilalți. Adu-ți aminte, în al treilea vis ai văzut niște flori albe de salcîm! S-ar părea că în asta nu-i nimic nou? Dar te-ai trezit neobișnuit de bine dispus, voios și ți-ai menținut această dispoziție toată ziua. După cum constați, deci, chiar și fără ceva nou, visele bine alese sînt folositoare.

Tăcui.

— Dar nu asta-i principalul, continuă Trach. Dumneata greșești chiar și în esență. Oare ai uitat insulele Haway?

Prevăzusem o asemenea ripostă.

— Nu, n-am uitat. Însă puteam să văd Hawayul la cinematograf, în fotografii, în tablouri...

Trach dădu dezaprobator din cap:

— Dar scindura conducătorului Paly, ai mai văzut-o cîndva? Dar răsturnătoarele de șlepuri despre care habar n-aveai? În vis poți vedea și lucruri noi. În memoria noastră se păstrează un număr atît de mare de impresii, încît ele sînt de ajuns pentru combinațiile cele mai neașteptate și originale. Dumneata ai văzut munții Caucaz și Ural, ai văzut Marea Neagră și pe cea Caspică, ai văzut palmierii și fluxul, dar iată că eu am putut să-ți arăt în vis insulele Haway...

— Să zicem că ai dreptate, recunoscui eu. Visele pot fi și noi, și folositoare. Dar visele noi dau și impresii noi.

— Foarte adevărat!

— Înseamnă, așadar, că, în timpul acestor vise, creierul lucrează. Somnul însă există tocmai pentru odihna creierului.

Trach sări ca ars, și eu înțelesei că lovisem în plin.

— Aiurea ! spuse Trach emoționat. Scoarța creierului e formată din miliarde de celule nervoase. În timpul zilei, ele sînt încărcate foarte inegal. Unele lucrează, iar altele lenevesc. Uite, de exemplu, acum eu polemizez cu dumneata. În excitare constantă mi se găsesc numai acele sectoare ale emisferelor cerebrale care conduc funcția vorbirii și îndeplinesc actul gîndirii. Apoi voi asculta muzică — vor începe să lucreze alte sectoare ale scoarței cerebrale. Reiese deci că, în timpul zilei, unele celule poartă o încărcătură de 100%, altele de 50%, altele și mai puțin, și așa mai departe. În timpul viselor obișnuite lucrează sectoarele cerebrale cele mai excitate, deci și cele mai obosite. Însă în timpul viselor dirijate vor lucra acele sectoare care aproape că au lenevit în timpul zilei.

Logica lui Trach îmi zdrobise obiecțiile.

— Și asta încă nu-i totul, continuă Trach cu convingere. Cel mai important lucru este viteza enormă a viselor. În cîteva secunde poți vedea în vis ceva pentru care ți-ar trebui ore întregi la cinematograf. Amintește-ți de visele dumitale : le-ai avut spre dimineață, și aceasta nu ți-a împiedicat odihna de noapte.

Mă simțeam aproape înfrînt. Îmi rămînea un singur argument :

— Visele sînt un fel de fugă de realitate. Ceva în genul viziunilor fumătorilor de opium. Nu e just să...

Trach se încruntă, fața lui luă o expresie rea.

— Uite, uite ! Nu o dată am avut ocazia să aud așa ceva. Da, în timpul viselor obișnuite, haotice, ne depărtăm de realitate. În ele chiar că este ceva asemănător cu reveriile fumătorilor de opium. Visul dirijat, programat, însă, nu te rupe cîtuși de puțin de realitate, nu ți-o înlocuiește. Sau, dacă vrei, ți-o înlocuiește, dar numai în măsura în care televizorul înlocuiește cinematograful, teatrul.

Nu-mi mai rămăseseră obiecții. Formal, eram învins. Totuși îmi rămăsese o oarecare rezistență interioară și nu voiam să mă dau bătut. Tăcurăm îndelung. În cele din urmă, Trach începu să vorbească aproape în șoaptă, fără a se uita la mine :

— În 1941 eram la Leningrad. Compania noastră se bătea lîngă Pulkovo. Situația era de așa natură încît patru luni de zile n-am putut răzbi în oraș... Cînd am reușit s-o fac... Ce mai, familia mi-a pierit...

Nu aprinsesem lumina. În cameră se întunecase de mult, și asta făcea ca vocea lui Trach să pară deosebit de tristă :

— Dintr-o dată am priceput ce înseamnă somnul. Mi-am reamintit frontul, vagoanele, gările, miile de oameni ce dormeau de-a valma... Mi-am amintit fețele obosite ale trecătorilor... Și pentru prima oară am înțeles ce tribut plătește omenirea. Cunoști ceea ce a urmat.

Abia după opt ani am găsit drumul cel bun. Dar şi acesta s-a dovedit întortocheat şi greu... şi — mai ales — foarte lung. Experienţa făcută cu dumneata este a 768-a din ultimii trei ani. După cum vezi, n-am reuşit.

Trach tăcu. Silueta i se contura vizibil în întunericul camerei. Stătea în picioare cu capul plecat. Era greu de spus dacă în poziţia aceasta exprima încăpăţînare sau deznădejde.

Am ieşit încet din cameră.

...In noaptea aceasta n-am visat nimic — generatorul lui Trach n-a lucrat. M-am trezit tîrziu. Am deschis ochii, dar imediat i-am închis la loc. Prin fereastră pătrundea o rază de soare atît de clară, ca şi cînd ploaia din ajun ar fi spălat-o şi ar fi lustruit-o. Stăteam întins ca un sportiv care îşi relaxează muşchii. Mă odihneam şi gîndeam. Puteam să plec, dar puteam să mai rămîn. Mai aveam la dispoziţie încă o lună şi jumătate. Plec! Dar în definitiv de ce aş pleca? Totuşi cum să rămîn? Asta-i un laborator, nu o vilă. Dacă aş fi lucrat... Dar dacă? Nu. Nu şi nu! Nu sînt un cobai. Nici nu vreau. Gîndeam şi în acelaşi timp simţeam încordarea muşchilor, ceva din mine rezista acestei hotărîri. „Fii liniştit..." Dar începusem să mă enervez. Îmi aminteam şi faţa lui Trach cînd mi se destăinuia, şi azurul cerului havaian... Lumea ce se deschisese în faţă-mi era o lume nouă, neexplorată. Însuşi viitorul mă atinsese cu aripa lui, iar eu... „sălbatic" !?... Nu! Iepure !? Nu. Iepurele se teme de tot ceea ce nu pricepe. Omul însă iubeşte necunoscutul.

Programul experienţelor fu alcătuit foarte curînd... Ziua îmi era planificată pînă la ultimul minut. Dormeam, săream coarda, îl ajutam pe Trach să regleze generatorul. Zilnic aveam acum 15—20 de vise. Am văzut defileul Erlan-san, ce duce în Tibet, am călătorit pe Huan-ho, m-am căţărat pe Elbrus, am coborît într-o mină de cărbuni, am navigat pe Marea Caspică. Visele mele se complicau treptat; mă obişnuii să reţin amănunte şi chiar succesiunea imaginilor.

Ne odihneam după ora opt seara. Eu mă aranjam comod în şezlong, iar Trach se plimba pe verandă şi povestea cite ceva.

— Omenirea a început să ia cunoştinţă de existenţa ei planetară o dată cu epoca marilor descoperiri geografice, strigă Trach măsurînd veranda cu paşi enormi. Apoi a urmat revoluţia industrială. Secolul al 19-lea s-a dovedit a fi secolul electricităţii, al chimiei şi al fizicii. Cel de-al 20-lea — al radioului, al energiei atomice şi al călătoriilor interplanetare. Ce ne va aduce secolul 21? Sînt sigur că aceasta va fi epoca marilor descoperiri în biologie. Succesele chimiei, ale fizicii şi electronicii au pregătit toate condiţiile pentru o cotitură grandioasă în cunoştinţele noastre biologice, şi această cotitură se va produce. Oamenii vor descoperi tainele creierului — ale materiei

superior organizate. Vor învăța să transmită gîndurile la distanță, vor ști să lupte cu maladiile creierului, deocamdată nevindecabile.

În privința celui de-al 21-lea veac, nu polemizam cu Trach. Judecînd după insuccesele noastre, în secolul al 20-lea încă nu prevedeam vreun succes în problema de care ne ocupam. În trei luni de zile făcusem o singură descoperire: în timpul visului, în anumite cazuri, apar asociații auditive. Tocmai de aceea, de exemplu, cînd am visat orașul Gorki, am auzit „Uvertura pe tema a trei cîntece rusești", Balakirev doar s-a născut și a trăit la Nijni-Novgorod, aceasta țineam minte. In schimb, n-am reușit să obținem stabilitatea imaginii colorate: deseori, culorile se încurcau, se descompuneau în culori complementare sau dispăreau pe neașteptate.

Din cînd în cînd, Trach întrerupea experiențele și demonta generatorul. Din oraș soseau colaboratorii lui. Eu mă aprovizionasem cu undițe și plecam la rîu. Apoi generatorul era montat din nou și totul reîncepea.

Astfel trecu vara. Concediul meu se apropia de sfîrșit. În ultima seară, natura darnică organiză o furtună. Amîndoi ședeam pe veranda luminată, ascultînd tăcuți bubuitul tunetului și freamătul ploii.

— E timpul, spuse, în sfîrșit, Trach.

Intrarăm în casă. Daria Maksimova își dăduse toată silința — ne aștepta o masă de adio. Pentru prima dată în vara aceasta apăru pe masă și o sticlă de vin. Cinarăm în tăcere. Fiecare se gîndea la ale sale. Trach era posomorît, dar eu știam că a doua zi își va relua experiențele; că din nou își va demonta și-și va monta generatorul... Va obține oare rezultatul dorit? Și dacă-l va obține, cînd va fi asta? Cine ar putea răspunde la aceste întrebări? Eu sînt sigur însă de un lucru: Trach nu se va speria de greutăți, nu se va da bătut. În fața mea ședea unul dintre acei oameni care nu știu să renunțe.

traducere de MARIETA ARVINTE
(*după* „TEHNIKA MOLODIOJI"
nr. 7/1958)

ARKADII ȘI BORIS STRUGAȚKI

ACUPUNCTURA NEUTRINICĂ

I

Inspectorul puse la o parte notesul și zise:

— Complicată problemă, tovarășe Leman. Foarte curioasă chestiune.

— Nu mi se pare, spuse directorul institutului.

— Nu vi se pare?

— Nu, nu găsesc. După părerea mea, totul este clar.

Directorul vorbise deosebit de sec, privind atent pe fereastră la piața asfaltată, inundată de soare. Gîtul începuse să-i înțepenească, iar în piață nu se petrecuse nimic interesant. Totuși, din încăpățînare, el continua să stea întors cu spatele; acesta era un fel de a-și exprima protestul. Directorul era tînăr și orgolios. El înțelegea perfect ce urmărește inspectorul, dar nu-l socotea în drept să se ocupe de această latură a problemei. Perseverența calmă a inspectorului îl irita. „Uite cum se amestecă — gîndea el cu ciudă. Totul e clar ca lumina zilei, și totuși se bagă".

— Cu toate astea, mie nu mi-e totul clar, spuse inspectorul.

Directorul dădu din umeri, se uită la ceas și se ridică:

— Iertați-mă, tovarășe Rîbnikov, spuse el. Peste cinci minute am un seminar. Dacă n-aveți nevoie de mine...

— Mă rog, tovarășe Leman. Aș fi vrut să mai vorbesc cu acest... „laborant personal". Gorcinski, parcă...

— Da, Gorcinski. Nu s-a înapoiat încă. Imediat ce se întoarce va fi invitat la dumneavoastră.

Directorul salută și ieși. Inspectorul îl urmări, privind printre gene. „Ești cam ușuratic, dragul meu, — gîndi el. Nu-i nimic, lasă că o să-ți vină și ție rîndul!".

Dar rîndul directorului nu venise încă. Mai întîi trebuia lămurit ceea ce era esențial. La prima vedere, totul părea limpede. Inspectorul Direcției de protecție a muncii, Ribnikov, ar fi putut să și scrie

„Raportul asupra cazului Komlin Andrei Andreevici, şeful laboratorului de fizică al Institutului central al creierului". Andrei Andreevici Komlin făcuse experinţe periculoase asupra sa şi, ca urmare, zace de patru zile pe un pat de spital, într-o stare de somnolenţă parţială cu halucinaţii; pe capul său acoperit cu un păr scurt ca de perie se văd vînătăi curioase în formă de inele. El nu poate vorbi, medicii îi introduc în organism substanţe întăritoare, iar în consilii se aud adesea expresii sinistre ca: „o epuizare accentuată a sistemului nervos, atingerea centrilor memoriei, afectarea centrilor vorbirii şi ai auzului..."

In cazul Komlin, inspectorului îi era clar tot ce putea fi interesant pentru Direcţia de protecţie a muncii. Era evident că în acest caz nu putea fi vorba nici de defecţiuni ale aparaturii, nici de o mînuire neglijentă a acesteia şi nici de lipsa de experienţă a cercetătorilor. Era evident că aci nu se comisese o încălcare propriu-zisă a regulilor de securitate a muncii. Komlin efectuase în taină experienţe asupra sa, şi nimeni din institut nu ştia nimic despre ele, nici chiar Aleksandr Gorcinski, laborantul său „personal"; totuşi, asupra acestei chestiuni, unii cercetători ai laboratorului aveau cu totul altă părere.

Pe inspector îl interesa altceva, şi asta pentru că el nu era numai inspector: cu intuiţia unui bătrîn om de ştiinţă, el simţea că îndărătul ştirilor fragmentare de care dispunea cu privire la munca lui Komlin, îndărătul straniului accident al acestuia se ascunde istoria unei descoperiri neobişnuite. Recapitulînd în memorie relatările făcute de cercetătorii laboratorului, inspectorul se convingea de acest lucru din ce în ce mai mult.

Cu trei luni înaintea accidentului, laboratorul primise un nou aparat: era un generator neutrinic pentru crearea şi focalizarea fasciculelor de neutrino. O dată cu apariţia generatorului neutrinic în laboratorul de fizică a început lanţul evenimentelor asupra cărora nu şi-au îndreptat la timp atenţia cei care aveau această datorie; aceste evenimente au provocat, în cele din urmă, o mare nenorocire.

Cu o vădită bucurie, Komlin îşi predase atunci locţiitorului său toate lucrările încă neterminate; şi, închizîndu-se în camera unde fusese instalat generatorul neutrinic, începuse, după propria-i afirmaţie, să se ocupe acolo cu pregătirea unei serii de experienţe preliminare. Aceasta a durat cîteva zile, după care, pe neaşteptate, Komlin şi-a părăsit „chilia", a dat ca de obicei o raită prin încăperile laboratorului, a făcut trei observaţii cu voce tare, a semnat corespondenţa şi i-a cerut locţiitorului său să alcătuiască raportul semestrial. A doua zi s-a inchis din nou in „neutrinic", luîndu-l de data asta cu el şi pe laborantul Aleksandr Gorcinski.

De abia cu două zile înainte de accident s-a aflat cu ce se îndeletnicisera ei acolo, atunci cind Komlin (împreună cu Gorcinski) a

prezentat o excelentă comunicare asupra acupuncturii neutrinice, care pur şi simplu a „zguduit bazele medicinii". În timpul celor trei luni de lucru cu generatorul, Komlin a atras de trei ori atenţia colaboratorilor prin comportarea sa.

Lucrurile au început aşa : într-o bună zi, Andrei Andreevici s-a ras chilug în cap şi şi-a făcut apariţia în laborator purtînd pe creştet o tichie neagră de profesor. Probabil că acest amănunt n-ar fi fost reţinut dacă, peste o oră, Gorcinski n-ar fi ieşit pe neaşteptate, ciufulit şi palid, din „neutrinic", şi nu s-ar fi repezit val-vîrtej spre farmacia laboratorului. Apucînd cîteva truse farmaceutice individuale, el s-a înapoiat imediat în „neutrinic", trîntind uşa în urma lui. Totuşi, unul dintre cercetători apucase să observe că, în faţa unei ferestruici, Andrei Andreevici stătea cu capul descoperit şi-şi ţinea mîna stîngă cu cea dreaptă. După cît se părea, stînga îi era mînjită cu sînge. Seara, Komlin şi Gorcinski ieşiră tăcuţi din „neutrinic" şi, evitînd să privească pe cineva, se îndreptară spre ieşirea din laborator. Amîndoi aveau un aer destul de abătut, iar mîna stîngă a lui Komlin era înfăşurată cu un bandaj murdar.

Colegii lor mai reţinuseră un fapt. O lună după această întîmplare, cercetătorul ştiinţific Vedeneev îl întîlnise într-o seară, pe Komlin pe o alee a Parcului „Albastru". Şeful laboratorului şedea pe o bancă cu o carte groasă şi uzată pe genunchi şi mormăia ceva cu jumătate de glas, privind fix undeva în faţă-i. Vedeneev îl salută şi se aşeză alături. Deodată, Komlin încetă să mai murmure şi se întoarse spre noul venit, întinzîndu-şi ciudat gîtul. Ochii îi erau parcă „lipiţi de somn", iar lui Vedeneev îi veni să plece imediat. Dar să dispară aşa, dintr-o dată, îi era peste mînă, şi de aceea întrebă :

— Citiţi, Andrei Andreevici ?

— Da, citesc, spuse Komlin, „Bălţile de lîngă rîu" de Si Nai-an. Foarte interesant ; iată de exemplu...

Fiind încă prea tînăr, Vedeneev nu cunoştea aproape de loc literatura clasică chineză şi se simţi şi mai stînjenit. Komlin, însă, închise cartea cu zgomot, i-o puse în mînă lui Vedeneev şi îl rugă să o deschidă la întîmplare. Uşor tulburat, acesta se supuse. Komlin îşi aruncă o singură dată ochii pe pagină, dădu din cap şi spuse :

— Urmăriţi textul !

Şi, cu obişnuita lui voce răsunătoare, începu să povestească cum unul, pe nume Hu Ian-cio, s-a năpustit asupra unor oarecare He Cen şi Se Bao, agitînd nişte cravaşe metalice, şi apoi cum un altul, anume Van In, poreclit „Tigrul Labăscurtă", şi soţia sa „Smărăldia"... De abia atunci a înţeles Vedeneev : Komlin redase din memorie pagina respectivă. Şeful laboratorului nu sărise nici un rînd, nu în-

curcase nici un nume, repetînd totul, cuvînt cu cuvînt și literă cu literă. După ce termină, întrebă:

— Au fost greșeli?

Vedeneev, uluit, dădu din cap în semn că nu. Komlin izbucni în rîs, îi luă cartea din mînă și plecă. Vedeneev nu știa ce să creadă. El povesti această întîmplare unora dintre tovarășii săi, iar aceștia îl sfătuiră să se adreseze pentru lămuriri lui Komlin însuși. Acesta însă primi cu atîta sinceră uimire cele spuse de Vedeneev despre întîlnirea din acea alee retrasă, încît tînărul, ezitînd, schimbă vorba și trecu la altă temă.

Dar cele mai stranii au fost evenimentele care au avut loc chiar cu cîteva ore înainte de accident.

În acea seară, Komlin, bine dispus, plin de vervă și prietenos ca niciodată, făcuse scamatorii. Avea patru spectatori: Aleksandr Gorcinski, neras și îndrăgostit de șeful său ca o fetiță, și tinerele laborante Lena, Dusea și Katea. Fetele rămăseseră mai tîrziu la laborator pentru a termina asamblarea schemei necesară lucrărilor de-a doua zi.

Scamatoriile au fost interesante.

La început, Komlin propuse să hipnotizeze pe careva, dar toți refuzară; atunci Andrei Andreevici povesti o anecdotă despre un hipnotizator și un chirurg. După aceea, el spuse:

— Lenocika, acum voi ghici ce ascunzi tu în sertarul biroului.

Din trei obiecte ascunse, el ghici două, iar Dusea spuse că trăsese cu ochiul. Komlin protestă, negînd că s-ar fi uitat pe furiș, dar fetele începură să glumească pe socoteala lui.

Komlin însă deveni dintr-o dată serios, și le spuse că el poate să înmulțească în minte cîteva numere cu mai multe cifre.

— 654 de înmulțit cu 231 și apoi cu 16, spuse Katea șovăind.

— Scrieți, porunci Komlin cu o voce stranie, încordată, și dictă: — patru, opt, unu..., aci vocea sa coborî pînă la șoaptă, și termină repezit: — șapte-unu-patru-doi... De la dreapta la stînga.

Komlin se întoarse (fetele observară că el se lasă brusc în jos, se încovoaie, de parcă ar fi devenit mai mic de statură) și, tîrîndu-și picioarele, se duse în „neutrinic" și se închise acolo. Gorcinski se uită un timp neliniștit în urma lui, apoi spuse că Andrei Andreevici calculase exact: dacă se citesc cifrele spuse de el de la dreapta la stînga se obține produsul 2.417.184.

Fetele au lucrat pînă la ora zece, iar Gorcinski le-a ajutat, cu toate că prea mult folos nu au tras ele din asta. Komlin tot nu ieșise. La ora zece au plecat acasă, urîndu-i prin ușa închisă noapte bună. A doua zi dimineață, Komlin a fost dus la spital.

Și astfel, rezultatul „oficial" al muncii lui Komlin a fost „acupunctura neutrinică", metodă de vindecare bazată pe tratarea creie-

rului cu fascicule de neutrino *. Noua metodă era, prin ea însăși, deosebit de interesantă ; ce legatură avea însă mîna rănită a lui Komlin cu acupunctura neutrinică ? Dar extraordinara memorie a lui Komlin și dificila înmulțire făcută în minte ?

— A ascuns, a ținut secret față de toți, murmură inspectorul. Nu era sigur sau se temea să nu expună pericolului pe tovarășii săi ? Complicată chestiune ! Foarte ciudată problemă !

Videofonul sună. Figura secretarei apăru pe ecran.

— Scuzați că vă deranjez, tovarășe Ribnikov, spuse secretara. Tovarășul Gorcinski este aici și așteaptă să-l primiți.

— Să intre, spuse inspectorul.

II

În prag apăru un personaj uriaș, într-o cămașă în carouri și cu mînecile suflecate. Intre umerii viguroși se înălțau o ceafă puternică și un cap acoperit cu un păr negru și des, prin care totuși se întrezărea o mică chelie sau, după cum i se păruse inspectorului, chiar două chelii ; personajul intră în cabinet cu spatele. Înainte ca inspectorul să aibă timp să se mire, posesorul cămășii cadrilate spuse : „Poftiți înăuntru, Iosif Petrovici", și lăsă pe director să intre in cabinet. Închise apoi cu grijă ușa, se întoarse fără grabă și se înclină scurt. Fața, destul de posacă, a posesorului cămășii cadrilate și a acestor curioase maniere era împodobită cu o mustăcioară scurtă, dar foarte stufoasă. Acesta era Aleksandr Gorcinski, laborantul „personal" al lui Komlin.

Directorul se așeză în fotoliu și, fără să scoată o vorbă, își aținti privirea pe fereastră. Gorcinski se opri în fața inspectorului.

— Vă rog..., începu inspectorul.

— Mulțumesc, răspunse sonor laborantul și se așeză rezemîndu-și palmele de genunchi și uitîndu-se la inspector cu niște ochi cenușii, nu prea binevoitori.

— Dumneata ești Gorcinski ? întrebă inspectorul.

— Da, Gorcinski Aleksandr Borisovici.

— Încîntat. Ribnikov, inspector din partea D.P.M.

— F... foarte bucuros, spuse tărăgănat Gorcinski.

— Laborantul „personal" al lui Komlin ?

— Nu știu ce-i aia. Eu sint laborant la laboratorul de fizică al Institutului central al creierului.

Inspectorul se uită chiorîș la director ; i se păru că acestuia îi juca pe la colțurile ochilor un zîmbet răutăcios.

---

* Neutrino — particulă elementară de masă mai mică decît a electronului și lipsită de sarcină electrică.

— Aşa, spuse Rîbnikov. Cu ce probleme v-aţi ocupat în ultimele trei luni?

— Cu problema acupuncturii neutrinice.

— Vă rog, ceva mai detaliat.

— Există o comunicare, răspunse hotărît Gorcinski. Acolo este scris totul.

— Eu v-aş ruga, totuşi, ceva mai detaliat, spuse foarte liniştit inspectorul.

Cîteva clipe s-au privit ţintă unul pe altul, inspectorul aprinzîndu-se la faţă, iar Gorcinski frămîntîndu-şi mustaţa. Apoi laborantul făcu ochii mici:

— Cu plăcere, spuse el cam răstit. Se poate şi mai detaliat. A fost studiată acţiunea fasciculelor neutrinice focalizate, atît asupra substanţei cenuşii şi a celei albe a creierului cît şi asupra întregului organism al animalului supus experienţei...

Gorcinski vorbea monoton, fără expresie şi, după cum se părea, chiar legănîndu-se uşor în fotoliu.

— ...O dată cu stabilirea modificărilor patologice şi ale celorlalte modificări ale întregului organism au fost efectuate măsurători ale acţiunii curentului, ale curbelor labile [1] în diferite ţesuturi, precum şi determinări ale cantităţilor relative de neuroglobulină şi gama globulină [2].

Inspectorul se lăsă pe speteaza fotoliului şi gîndi cu o înverşunare plină de entuziasm: „Lasă că ai să vezi tu..." Directorul continua să privească pe fereastră, bătînd des cu degetele pe birou.

— Dar, spune-mi te rog, tovarăşe Gorcinski, ce-i cu mîinile dumitale? întrebă inspectorul pe neaşteptate. El nu putea suferi defensiva şi prefera totdeauna ofensiva.

Gorcinski îşi privi mîinile zgîriate şi cu cicatrice vinete pe ele, rezemate de braţele fotoliului, şi făcu o mişcare de parcă ar fi vrut să şi le vîre în buzunar, dar nu făcu altceva decît să-şi strîngă încet pumnii enormi.

— Mi le-a jupuit o maimuţă..., spuse el printre dinţi. În vivarium.

— Dumneata ai făcut experienţe numai asupra animalelor?

— Da, eu am făcut experienţe numai pe animale, răspunse Gorcinski, scoţînd puţin în evidenţă cuvîntul „eu".

— Ce s-a întîmplat acum două luni cu Komlin? porni la atac inspectorul.

Gorcinski ridică din umeri.

---

[1] Curbele labile reprezintă variaţia reactivităţii ţesutului după starea sa funcţională la diverse intensităţi ale curentului electric — n. tr.

[2] Neuroglobulina şi gama globulina sînt componente ale proteinelor plasmatice, care pot fi separate în laborator cu ajutorul curentului electric — n. tr.

— Nu-mi amintesc.

— Vă voi aminti eu. Komlin s-a tăiat la mînă; cum s-a întîmplat asta?

— S-a tăiat și gata! răspunse grosolan Gorcinski.

— Aleksandr Borisovici! i se adresă directorul în mod prevenitor.

— Întrebați-l chiar pe Komlin.

Ochii inteligenți și larg deschiși ai inspectorului se îngustară:

— Gorcinski, mă uimești, zise el încet. Dumneata ești convins că eu vreau să-ți storc ceva care îi poate dăuna lui Komlin... sau dumitale, sau altor tovarăși de-ai dumitale și, în realitate, lucrurile sînt mult mai simple. Eu nu sînt specialist în sistemul nervos central; asta e totul. Prin urmare, nu am dreptul să judec numai după impresii. Mi s-a încredințat această sarcină pentru a cunoaște, și nu pentru a da frîu liber imaginației. Dumneata însă faci pe istericul. E rușine...

Se făcu liniște. Directorul pricepu abia acum în ce constă puterea acestui om calm și perseverent. Pesemne că și Gorcinski înțelesese acest lucru, deoarece, în cele din urmă, ținîndu-și ochii în pămînt, întrebă:

— Ce vreți dumneavoastră să aflați?

— Ce este acupunctura neutrinică? întrebă inspectorul.

— A fost ideea lui Andrei Andreevici, răspunse obosit Gorcinski. E vorba de tratarea anumitor porțiuni ale scoarței cerebrale cu fascicule neutrinice, ceea ce provoacă apariția, mai exact, creșterea bruscă a rezistenței organismului la acțiunea diferitelor otrăvuri chimice și biologice. Cîini infectați și otrăviți s-au însănătoșit după două-trei injecții neutrinice. Este o metodă oarecum analogă cu acupunctura, adică cu terapeutica prin înțepare cu ace; de aci provine și denumirea acestei metode. Rolul acului este îndeplinit de fasciculul de neutrino. Desigur că analogia este pur formală...

— Dar metodica? întrebă inspectorul.

— Capul animalului se rade și pe pielea goală se fixează ventuze neutrinice... Acestea sînt mici dispozitive pentru focalizarea fasciculului neutrinic. Fasciculul se concentrează cu focarul în stratul dat al substanței cenușii, ceea ce este o operație foarte complicată. Și mai complicată încă a fost găsirea acelor porțiuni, a acelor puncte ale scoarței cerebrale, care să poată provoca mobilizarea fagocitelor într-un anumit sens bine determinat.

— Foarte interesant, spuse absolut sincer inspectorul. Și ce boli pot fi astfel vindecate?

După ce tăcu un moment, Gorcinski răspunse:

— Multe. Andrei Andreevici este de părere că acupunctura neutrinică mobilizează anumite forțe ale organismului, necunoscute nouă: nu-i vorba de fagocite, nici de stimulare nervoasă, ci de altceva, incomparabil mai puternic. Dar n-a apucat... Spunea că prin injecții neutrinice va putea fi posibilă vindecarea oricărei boli: otrăvire, boli de inimă, tumori maligne...

— Şi cancerul ?!

— Şi el... Este posibilă chiar refacerea unor organe pierdute. El susţinea că forţele de echilibru ale organismului sînt uriaşe, iar cheia lor se află în scoarţa cerebrală; este necesar doar să se determine punctele de pe scoarţa cerebrală în care trebuie făcute puncţiile neutrinice.

— Acupunctura neutrinică, pronunţă inspectorul rar de parcă ar fi vrut să guste sunetele. Apoi îşi reveni: Perfect, tovarăşe Gorcinski. Îţi sînt foarte recunoscător. (Gorcinski zîmbi şiret) Iar acum fii bun şi spune cum l-ai găsit pe Komlin; se pare că dumneata eşti primul care l-ai descoperit...

— Într-adevăr eu am fost primul. Am venit de dimineaţă la lucru. Andrei Andreevici şedea... zăcea în fotoliu lîngă birou...

— În „neutrinic"?

— Da, în camera generatorului neutrinic. Pe capul său era instalat cadrul cu ventuze. Generatorul era pus în funcţiune. Mi s-a părut că Andrei Andreevici este mort. Atunci am chemat medicul. Asta-i totul.

Lui Gorcinski îi tremura vocea. Era ceva atît de neaşteptat, incît inspectorul îşi reţinu pentru un moment întrebarea următoare. Directorul bătea cu degetele în masă privind pe fereastră.

— Dar dumneata nu ştii ce experienţă făcuse Komlin?

— Nu ştiu, răspunse înfundat laborantul. Nu ştiu.

— Totuşi colaboratorii dumitale mi-au povestit... inspectorul îşi frecă gînditor bărbia. Scamatorii... calcule mintale... Probabil Komlin se ocupa şi cu alte probleme, pe lîngă acupunctura neutrinică; dar cu care anume?

Gorcinski nu răspunse nimic.

— Afară de asta a făcut numeroase experienţe pe el însuşi. Pielea capului îi este complet acoperită cu urmele ventuzelor neutrinice.

Gorcinski continua să tacă.

— Dumneata ai mai remarcat vreodată, înainte, la Komlin, capacitatea de a socoti rapid în minte? Mă refer adică, înainte de a vă arăta scamatoriile sale?

— Nu, răspunse Gorcinski. Aşa ceva n-am observat. Dumneavoastră ştiţi acum tot ce ştiu şi eu. Da, Andrei Andreevici făcea experienţe pe sine însuşi: încerca pe el acul neutrinic. O dată s-a tăiat singur cu o lamă la mînă... Voia să verifice pe sine cum se vindecă rănile cu acul neutrinic. Atunci... nu reuşise. El mai făcea şi alte cercetări, dar le ţinea secret faţă de toţi şi faţă de mine de asemenea. Ce fel de lucrare era, habar n-am. Ştiu numai că ea este în legătură cu tratamentul cu raze neutrinice. Asta-i tot.

— În afară de dumneata mai ştia cineva despre acest lucru? întrebă inspectorul.

— Nu. Nu ştia nimeni.

— Dar dumneata nu ştii ce anume experienţe făcea Komlin fără participarea dumitale?

— Nu.

— Ești liber, tovarășe Gorcinski, spuse inspectorul. Poți pleca.

Gorcinski se ridică și, fără să ridice ochii, se îndreptă spre ieșire. Inspectorul se uită în urma lui; i se vedeau cheliile albe: nu una, ci două, așa cum i se păruse de la început.

Directorul se uita pe fereastră. Jos, deasupra pieței, stătea suspendat un mic helicopter cu fuzelajul argintiu strălucitor; legănîndu-se lin, începu să se rotească încet în jurul axei sale și ateriză. Pe ușa care se deschise ieși pilotul, îmbrăcat într-o salopetă cenușie; sări ușor pe asfalt și se îndreptă către clădirea institutului, fumind în drum o țigară. Directorul recunoscu helicopterul inspectorului. „A fost să se alimenteze cu benzină“ — gîndi el distrat.

Inspectorul întrebă:

— Dar, acupunctura neutrinică nu duce oare la distrugerea psihicului?

— Nu, răspunse directorul. Komlin susține că nu se întîmplă așa ceva.

Inspectorul se lăsă pe speteaza fotoliului și se uită la albul mat al plafonului.

Directorul spuse încet:

— Gorcinski nu va mai putea lucra azi. Degeaba vrei dumneata să...

— Nu, obiectă inspectorul. Nu e degeaba; și, iartă-mă, tovarășe Leman, dumneata mă uimești: după părerea dumitale, cîte chelii poate avea un om normal? Dar cicatricele de pe mîini... Este un vrednic ucenic al lui Komlin.

— Oamenii își iubesc munca lor, răspunse directorul.

Cîteva clipe, inspectorul îl privi tăcut pe director.

— Rău o iubesc, spuse el, după metode învechite, tovarășe Leman. Iar dumneata nu-i iubești cum trebuie pe acești oameni. Sîntem bogați: cea mai bogată țară din lume. Vă punem la dispoziție orice aparatură, orice animale de experiență, în orice cantitate; munciți, experimentați, cercetați... Dar de ce riști dumneata cu atîta ușurință oamenii? Cine v-a permis să tratați atît de ușuratic viața oamenilor?

— Eu...

— De ce nu îndeplinești directivele Comitetului Central? De ce nu îndeplinești hotărîrea Prezidiului Sovietului Suprem? Cînd se va pune, în sfîrșit, capăt acestei atitudini revoltătoare?

— În institutul nostru, acesta este primul caz, spuse directorul posomorît.

Inspectorul dădu din cap.

— În institutul dumneavoastră... Dar în celelalte institute? În ultimele șase luni, cazul lui Komlin este al optulea. Barbarie! Asta-i un eroism barbar! Vezi oameni strecurîndu-se în rachete automate, în reactoare aflate în regim critic... (inspectorul zîmbi cu greutate). Ei caută drumul cel mai scurt spre adevăr, spre victoria

asupra naturii și adesea se prăpădesc... și Komlin al dumneavoastră este al optulea. Este asta admisibil, profesore Leman?

Directorul se încăpățînă:

— Dacă este necesar, se poate și asta. Amintiți-vă de medicii care și-au inoculat holeră și ciumă.

— Lasă-mă cu aceste analogii istorice... Amintește-ți în ce timp trăim!

Tăcură. Se însera, iar în colțurile cabinetului, mai îndepărtate de ferestre, începeau să apară slabe umbre cenușii.

— Între altele, spuse dintr-o dată directorul fără să-și privească interlocutorul, am dat ordin să se deschidă safeul lui Komlin și mi s-au adus notele lui de lucru; cred că și pentru dumneavoastră ar fi interesant să faceți cunoștință cu ele.

— Se înțelege, spuse inspectorul.

— Numai că, directorul zîmbi ușor, în ele sînt mult prea multe... Hm... probleme de strictă specialitate. Eu mi-am aruncat în treacăt privirea peste ele și mă tem ca dumneavoastră să nu vă vină cam greu. Le voi lua cu mine astă seară și, dacă doriți, vi le voi rezuma...

Inspectorul se bucură sincer.

— Numai să nu vă puneți prea mari speranțe în mine, îl avertiză grăbit directorul. Aceste ace neutrinice... Ele ne-au uimit pe toți; a fost ca un trăsnet din senin. Nimeni nu s-ar fi putut măcar gîndi la ele: în privința lui Komlin este un pionier, primul în lume. Așa că această problemă s-ar putea să mă depășească și pe mine.

Directorul plecă.

Era posibil ca însemnările lui Komlin să fie folositoare. Inspectorul ar fi dorit mult ca ele să ajute la ceva. El și-l închipui pe Komlin stînd cu capul său ras sub cadrul cu ventuze neutrinice... Nu, asta nu putea fi acupunctura; era ceva cu totul nou și probabil că nici chiar Komlin n-avea suficientă încredere, din moment ce, ascunzîndu-se de tovarăși, el întreprinsese pe sine acele experiențe atît de primejdioase.

Glorioase și frumoase timpuri! Cea de-a patra generație de comuniști, alcătuită ca și odinioară din oameni îndrăzneți și plini de abnegație, incapabili să se menajeze, ci, dimpotrivă, cu fiecare an avîntîndu-se în vîltoarea luptei tot mai cutezător, încît sînt necesare eforturi uriașe pentru a utiliza cu maximum de efect acest ocean de entuziasm. Omenirea trebuie să meargă spre stăpînirea naturii nu peste cadavrele celor mai buni reprezentanți ai ei, ci pe urma puternicelor mașini și a celor mai exacte aparate, și aceasta nu numai pentru că cei vii pot realiza infinit mai mult decît cei ce au pierit, ci mai ales pentru că bunul cel mai de preț în lume este Omul.

Inspectorul se ridică greoi și se îndreptă spre ușă. El mergea fără să se grăbească; mai întîi pentru că așa îi era felul, apoi din cauza vîrstei și, în sfîrșit, din pricina piciorului.

— Mă dor vechile răni, mormăi el în barbă în timp ce trecea prin anticamera directorului, șchiopătînd puternic de piciorul drept.

III

A doua zi dis-de-dimineaţă, în momentul în care doctorii, tot nereuşind să determine cauzele bolii lui Komlin, observau cu bucurie că bolnavului îi revenise vorbirea, Rîbnikov şi Leman şedeau din nou în cabinetul directorial, la uriaşul birou pe care nu se afla nimic. Inspectorul ţinea pe genunchi un bloc-notes, iar directorul răsfoia o mapă cu hîrtii (însemnări, diagrame, desene şi chiar figuri); erau notele de lucru ale lui Andrei Andreevici Komlin.

Cu ochii roşii de nesomn, privind parcă prin Rîbnikov undeva în gol, directorul vorbea repede, uneori fără legătură între idei şi cu întreruperi, ca şi cînd ar fi auzit surprins propriile-i cuvinte. Inspectorul asculta, şi atît ordinea evenimentelor cît şi legătura dintre ele îi deveneau din ce în ce mai clare. Iată ce a aflat.

Komlin nu se ocupase întîmplător de tratarea creierului cu fascicule de raze neutrinice. Metodica obţinerii fasciculelor de neutrino de intensitate „practică" fusese abia de curînd elaborată, şi, de îndată ce obţinu generatorul neutrinic, Komlin se şi hotărî să-l încerce.

Komlin se aştepta să afle multe cu ajutorul acestor experienţe. Radiaţiile de energie înaltă (nucleonii, electronii, razele gama) distrug structura moleculară şi intranucleară a celulelor albuminoide cerebrale; ele distrug creierul. Alte modificări în afară de cele patologice, aceste radiaţii nu sînt capabile să provoace în organism; acest lucru e confirmat şi de experienţe. Cu totul altfel stau lucrurile cu neutrinul, mica particulă neutră, fără masă de repaus. Komlin scontase tocmai pe faptul că acţiunea particulelor neutrinice nu va provoca procese explozive sau vreo restructurare moleculară, ci va favoriza doar o excitaţie moderată în nucleele celulelor albuminoide ale creierului, va întări cîmpurile nucleare şi, poate, va genera în materia cerebrală cîmpuri de forţă încă necunoscute ştiinţei. După cum s-a dovedit, toate ipotezele lui Komlin s-au confirmat în mod strălucit.

— Multe lucruri din însemnările lui Komlin nu le-am înţeles, spuse directorul, iar pe altele, pur şi simplu, nu le pot crede. De aceea vă voi spune numai ce e mai important.

Incepînd experienţele cu animale, Komlin a ajuns curînd la ideea acupuncturii neutrinice. Maimuţa care era supusă experienţelor îşi rănise intr-o zi laba. Rana s-a cicatrizat şi s-a vindecat neobişnuit de repede. Tot atît de repede au dispărut şi petele întunecate de pe plămînii ei, adică urmele tuberculozei atît de răspîndite la maimuţele care trăiesc în regiuni cu climă temperată.

Lucrările asupra acupuncturii neutrinice au evoluat cu succes. Cîţiva cîini au fost otrăviţi cu diferite feluri de toxine biologice. Acul neutrinic a vindecat foarte repede animalele; cromatografia * a arătat că aproape întreaga cantitate de otravă fusese eliminată de animale în formă pură, adică nelegată de o proteină, aşa cum se în-

* cromatografie — procedeu de separare a unor substanţe dintr-un amestec prin filtrare printr-un adsorbant.

tîmplă de obicei. „Acul lui Komlin“ (după cum l-a botezat Gorcinski) a vindecat tuberculoza la maimuțe de zeci de ori mai rapid și cu mai mult succes decît cele mai puternice antibiotice.

În această etapă, cînd Komlin nu elaborase încă o metodă terapeutică, ci doar demonstrase posibilitatea principială a vindecării, nu apăruse necesitatea directă a experiențelor pe om. În celebra lui comunicare, el emisese ipoteza existenței (în organismul uman și animal) a unor potențe curative, necunoscute încă științei, dar manifestate cu prilejul experiențelor de acupunctură neutrinică. De asemenea, era expus detaliat programul trecerii de la experiențe pe animale la experiențe pe om, un program precaut, care ținea seamă de eventualele greșeli și care prevedea o trecere treptată de la cele mai simple și evident inofensive injecții neutrinice la altele mai complexe. Se presupunea participarea la aceste experiențe a unor colective mari de medici, fiziologi și psihologi. Dar...

Inspectorul nu se înșelase: Komlin nu lucrase numai în domeniul acupuncturii neutrinice. Foarte curînd, experiențele efectuate cu generatorul neutrinic au arătat că sporirea neobișnuită a forțelor curative ale organismului este foarte importantă, dar că ea nu este singurul efect suferit de creier în urma tratamentului cu fascicule de neutrino. Animalele de experiență se comportau foarte curios, dar nu toate și nu totdeauna; la cele vindecate printr-o acțiune de scurtă durată a acului neutrinic nu se observa de obicei nici o abatere de la comportarea normală, în timp ce „favoriții“, asupra cărora se efectuaseră numeroase și diferite experiențe, i-au uimit pe cei doi cercetători. Acolo însă unde tînărul laborant Gorcinski vedea numai niște glume amuzante sau regretabile ale naturii, o intuiție de mare savant îi sugera lui Komlin o nouă descoperire.

Cîinele Ghenka (numele său complet era „Ghenerator“) și-a descoperit dintr-o dată aptitudini de a face figuri de circ pe care nu le învățase niciodată de la nimeni: umbla numai pe labele din spate sau chiar numai pe cele din față, „saluta“, iar Gorcinski l-a găsit odată pradă unei ciudate preocupări. Cîinele ședea pe un taburet, fixînd cu privirea un punct și, la intervale regulate de timp, se ridica, lătra scurt, apoi se așeza din nou; pe Gorcinski nu l-a recunoscut și a început să-l mîrîie.

Pe Komlin l-a frapat și cazul pavianului Kora. Imediat după tratamentul cu raze, Kora stătea împreună cu Komlin și „discuta“ liniștit cu el. Deodată, maimuța tresări ca curentată, de parcă ar fi văzut ceva într-un colț, mîrîi amenințător și plîngăreț în același timp și prinse a se da îndărăt. Nu au ajutat nici vorbele și nici mîngîierile. Kora fugi spre colțul opus, se strînse ghem și rămase așa o oră întreagă, urmărind cu privirea ceva nevăzut și scoțînd, din cînd în cînd, cîte un urlet ascuțit ca un semnal de alarmă. După ce această criză trecu, Komlin observă mirat că, de atunci, de cîte ori Kora intra în cameră, își arunca înainte de toate privirea asupra colțului cu bucluc.

— Iată ce a scris Komlin referitor la această chestiune, spuse directorul întinzînd inspectorului o bucată de hîrtie milimetrică.

Inspectorul citi: „Trebuie să fie ceva cu totul nou... Cu aceste animale, fie ele maimuțe sau ciini, nu poți afla nimic; este necesar să încerc eu însumi".

Komlin a început să facă experiențe pe sine. Curînd, despre acest lucru a aflat și Gorcinski și n-a întîrziat să urmeze exemplul șefului său. Se pare că din această cauză între ei a avut loc și o mică ceartă. În cele din urmă, Gorcinski a promis să nu mai continue experiențele, iar Komlin a făgăduit să încerce numai puncțiile cele mai simple, de scurtă durată și nepericuloase. Astfel, Gorcinski nici n-a aflat că șeful său nu se mai ocupă de acupunctura neutrinică.

— Din păcate, își continuă povestirea directorul, în însemnările lui Komlin s-au păstrat destul de puține date cu privire la rezultatele într-adevăr uimitoare ale experiențelor sale. Însemnările devin din ce în ce mai fragmentare și mai puțin lizibile; se simte că adesea Komlin nu mai putea găsi cuvintele cu care să-și descrie senzațiile și impresiile; concluziile lui își pierd logica și plenitudinea.

Komlin rezervase cîteva foi rupte dintr-un caiet neobișnuitei lui capacități de memorare, care-i apăruse în urma uneia dintre experiențe. El scria: „Îmi este suficient să mă uit o singură dată la un lucru, pentru ca apoi, întorcîndu-mă cu spatele sau închizînd ochii, să-l revăd în toate detaliile lui, exact ca în realitate. Îmi este suficient să-mi arunc în mod fugitiv privirea asupra unei pagini de carte, pentru ca apoi s-o pot citi numai după «imaginea» ce mi s-a întipărit în creier. Se pare că am memorat pentru toată viața cîteva capitole din «Bălțile de lîngă rîu», precum și întreaga tabelă de logaritmi cu patru zecimale, de la prima pînă la ultima cifră. Uriașe posibilități!"

Între însemnări se găsesc și considerații cu un caracter foarte general. „Memoria, multe reflexe și deprinderi — scria Komlin, apăsat, insistînd parcă asupra acestui lucru — au o bază materială bine determinată, dar încă insuficient de clară pentru noi; ăsta este un adevăr elementar. Fasciculele neutrinice creează acolo o nouă memorie, noi reflexe, noi deprinderi sau poate că nu creează, ci provoacă doar apariția lor. Așa s-a întîmplat cu Ghenka, cu Kora și cu mine, adică la noi a fost vorba de o mnemogeneză, de creare a unei pseudomemorii".

Ultimele cîteva pagini, prinse cu o agrafă, erau dedicate celei mai interesante și mai minunate dintre toate descoperirile lui Komlin. Directorul luă aceste pagini și le ridică deasupra capului.

— Aici, spuse el foarte serios, este răspunsul la întrebările dumneavoastră; este parcă rezumatul sau poate chiar ciorna viitorului raport. Să citesc?

— Citește, spuse inspectorul.

„Printr-un simplu efort de voință nu este posibil nici măcar să-ți provoci clipirea; pentru asta este necesară existența unui mușchi. Sistemul nervos are rolul unui traductor de impluls, și nu mai mult. Un curent neînsemnat provoacă contractarea mușchiului, contractare capabilă să deplaseze zeci de kilograme și să execute un lucru me-

canic enorm, în comparaţie cu energia impulsului nervos. Impulsul nervos este ca o scînteie într-o pulberărie, muşchiul este pulberea, iar contracţia muşchiului este explozia.

Se ştie că intensificarea procesului de gîndire provoacă la rîndul său intensificarea cîmpurilor magnetice care apar în celulele creierului: aceştia sînt biocurenţii. Dacă mă apuc să rezolv o integrală, se intensifică cîmpul creierului, iar acul aparatului receptor se deplasează, indicînd intensitatea cîmpului. Nu este oare vorba de un fenomen analog cu cel ce apare în sistemul muscular?

Îmi apare capacitatea de a socoti excepţional de rapid. Nu pot spune cum fac: socotesc pur şi simplu: 1.919 × 237 = 454.803. Am făcut această înmulţire în patru secunde, cronometrat. Toate astea sînt foarte bune, dar încă nu e totul: cîmpul electromagnetic se intensifică într-adevăr puternic, dar alte cîmpuri există oare? Acest cîmp puternic într-adevăr există, dar cum poate fi el dirijat?

Cîmpul creierului există şi este evident că el lucrează, dar nu-mi dau seama cum anume. În faptul că nu ştiu acest lucru nu găsesc însă nimic curios. Ce trebuie să faci, de pildă, pentru a-ţi îndoi mîna? Nimeni n-ar fi capabil să răspundă la această întrebare: pentru a îndoi mîna, o... îndoi, pur şi simplu! Dar bicepsul este un muşchi antrenat şi foarte ascultător. Cîmpul electromagnetic al creierului poate fi şi el dirijat; problema este însă cum anume?

Sînt convins că posibilităţile creierului sînt inepuizabile: sînt necesare doar un antrenament şi o anumită activare. Va veni vremea cînd omul va fi în stare să socotească în minte mai bine decît orice maşină de calcul, să citească şi să-şi însuşească în cîteva minute o bibliotecă întreagă...

Toate astea te obosesc groaznic: îmi crapă capul. Uneori nu pot lucra decît sub acţiunea neîntreruptă a razelor, iar cînd termin sînt complet transpirat. Numai de nu m-aş surmena."

Cu asta, însemnările lui Komlin se încheie.

Inspectorul clipea şi se gîndea că poate ideii lui Komlin îi este sortit să aducă roade bogate. Dar toate astea se vor realiza cîndva, iar pînă una alta, Komlin zace în spital. Inspectorul deschise ochii şi privirea îi căzu asupra bucăţii de hîrtie milimetrică: „...Cu aceste animale, fie ele maimuţe sau cîini, nu poţi afla nimic; trebuie să încerc eu însumi". Poate că Komlin are dreptate!

Nu. El n-are dreptate; de două ori nu. El nu trebuia să meargă la un asemenea risc, iar dacă totuşi era necesar, în nici un caz nu trebuia s-o facă de unul singur. Chiar acolo unde nu pot fi de folos nici maşinile şi nici animalele (privirea inspectorului căzu din nou asupra bucăţii de hîrtie milimetrică), omul n-are dreptul să se joace cu moartea, iar ceea ce făcuse Komlin fusese un asemenea joc. Nu, tovarăşe, vă repet: nu vă permitem să intraţi în foc! În timpurile noastre ne putem permite să măsurăm de şaptezeci şi şapte de ori înainte de a croi. În timpurile noastre, dumneata, vieţile voastre ne sînt mai preţioase decît cele mai mărețe descoperiri. Inspectorul spuse apoi cu voce tare:

— Eu cred că se poate scrie procesul-verbal al cercetărilor. Cauza accidentului a fost clarificată.

— Da, cauza este clară, spuse directorul. Komlin s-a surmenat încercînd să intensifice cîmpul magnetic al propriului său creier.

*

* *

Inspectorul plecă, condus de directorul institutului. Ieşiră împreună în piaţă şi se îndreptară fără grabă spre helicopter. Directorul, distrat şi dus pe gînduri, o lua mereu înainte, neputîndu-se acomoda cu mersul încet şi şchiopătat al inspectorului.

Ciufulit şi posomorît, Aleksandr Gorcinski îi ajunse abia lîngă aparat, după ce inspectorul strînsese deja mîna directorului şi se străduia să se urce în cabină.

— Mă dor rănile vechi, spunea înfundat inspectorul.

— Andrei Andreevici se simte mult mai bine, zise încet Gorcinski.

— Ştiu, răspunse inspectorul, care reuşise între timp, cu destulă greutate, să se aşeze.

Pilotul veni în fugă şi se căţără grăbit la locul său.

— Veţi scrie raportul ? se interesă Gorcinski.

— Da, voi scrie, răspunse inspectorul.

— Da... Gorcinski îşi frămîntă mustăţile şi se uită în ochii inspectorului. Dintr-o dată, el i se adresă acestuia cu o voce ascuţită de tenor :

— Spuneţi-mi, vă rog, nu cumva sînteţi dumneavoastră acel Ribnikov, care în şaizeci şi opt, în Kustanai, cu de la sine putere şi fără să aştepte sosirea automatelor, a provocat anumite descărcări electrice?

— Aleksandr Gorcinski ! i se adresă dojenitor directorul.

— ...Parcă atunci aţi păţit ceva la picior...

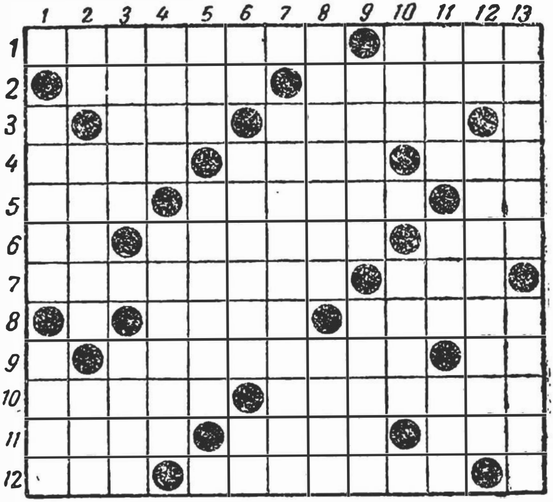
— Gorcinski, încetează !

Fără să răspundă nimic, inspectorul trînti puternic uşa cabinei şi se lăsă pe spate pe divanul moale al maşinii.

Directorul şi Gorcinski rămăseseră în piaţă şi priveau cum uriaşul cărăbuş argintiu plutea cu un zgomot slab deasupra colosului de culoare roz deschis — clădirea cu şaptesprezece etaje a Institutului — şi cum dispărea pe cerul albastru al amurgului.

Traducere de R. TUDOR
(*după revista* „ZNANIE SILA" nr. 3/1959)

METALURGICĂ

CRIZONTAL:

1) Aparat pentru măsurat duritatea metalelor — Așchie provenită din prelucrarea metalelor; 2) Autorul romanului „Oțel și zgură" — A prelucra prin așchiere suprafața unei piese de metal sau de lemn; 3) Cadru de lemn sau metal în care se fixează fereastra — Autorul valsului „Aur și argint"; 4) Primul zburător —... ridicătoare sau basculantă folosită la laminoare — Pronume; 5) ...pe secundă (sing.) — Stațiune pe litoral — Epocă; 6) Argint — „Cetatea de foc" a țării noastre — Poate fi minerală, grea, tare etc. (pl.); 7) O găsiți în tutun — Veche măsură de capacitate; 8) Ploaie dăunătoare culturilor — Loc unde se depozitează deșeurile și materialul neutilizabil dintr-o uzină etc.; 9) Duritatea, tenacitatea, maleabilitatea oțelului — Asia; 10) Întreprinderi industriale de mari proporții — Muncitori în industria siderurgică; 11) La mașini sînt de metal, iar în circulație de cauciuc! — Element de aliere, folosit la fabricarea oțelului inoxidabil — Dreapta lui Ioian; 12) Acela (pop.) — Executarea pieselor de mașină.

VERTICAL:

1) Metal folosit în fabricarea oțelurilor speciale — Bulgăre de oțel amestecat cu zgură obținut direct din minereu; 2) E jumătate de trup, dar nu-i bust! — Localitate unde se fabrică mașini de cusut — Tragere de inimă; 3) Cel care face roți — Masa de seară; 4) Cerc de fier la capătul dinspre căruța, a osiei — „Așa s-a călit oțelul" (de Ostrovski), „Atelierul de foc" (de Polevoi) etc.; 5) Trecere bruscă de la o stare la alta — Oțelul, fierul, cuprul etc.; 6) 105 la romani — Mecanisme — Peste zece! 7) Alți muncitori din industria siderurgică; 8) Piesă prelucrată la rece — Fără ton; 9) Cetate antică în Grecia — Pe steagul R.P.R.; 10) Ued algerian — „...și pîine" roman de Ion Călugăru; 11) Goluri de dimensiuni mici în masa unui corp solid — În momentul acesta — Unealtă din metal, folosită în special de croitori (pl.); 12) Cal — Operație de preparare mecanică a minereurilor. prin care se separă minereul de steril; 13) Metalele care se găsesc în zăcămintele din scoarța pămîntului necombinate cu alte elemente — La metal se mai face și prin topire locală.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" sub com. nr. 90 831

LOZ
IN
PLIC
2000 LEI
1000 LEI
500 200
100 50
6 25 10
PUTEȚI OBȚINE PE LOC
CU 3 LEI

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

2012

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
aviligheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU